

כ"ו בתמוז התשע"ח
9 ביולי 2018
שה. 2018-9391

לכבוד
מנהלי חברות הביטוח

שלום רב,

הנדון: עמדת ממונה - הסעה שיתופית - טיוטה

ביום 4 בינואר 2018 נכנס לתוקף תיקון מספר 5 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן - **תקנות התעבורה**), במסגרתו הותקנה תקנה 84 הקובעת את התנאים לפיהם תיחשב הסעת נוסעים ברכב נוסעים פרטי, בשכר או בתמורה אחרת, כהסעה שיתופית. לפי תקנה זו, יראו הסעה בשכר או בתמורה אחרת, ברכב נוסעים פרטי כהסעה שיתופית, אם מתקיימים לגביה כל אלה:

- (1) סכום השכר או שווייה של תמורה אחרת בעד ההסעה שיקבל המסיע ישולם או ינתן, לפי העניין על ידי כל אחד מהנוסעים בהסעה בלבד, ולא יעלה על חלקו היחסי של כל אחד מהם בהוצאות הישירות של הנסיעה;
 - (2) המסיע בהסעה, לא ביצע יותר משתי הסעות לפי תקנה זו באותו יום;
 - (3) לא בוצעו ברכב הנוסעים הפרטי יותר משתי הסעות ביום של נוסעים כמפורט לפי תקנה זו;
 - (4) מספר הנוסעים בהסעה אינו עולה על ארבעה, מלבד המסיע;
 - (5) הנוסעים בהסעה נוסעים בה בעקבות תיאום מראש עם המסיע; לעניין פסקה זו, "תיאום מראש" - לרבות באמצעות יישום מחשב;
- לעניין תקנה זו -
- "הוצאות ישירות" - סכום מרבי של 2 שקלים חדשים לכל קילומטר של נסיעה;
- "חלק יחסי" - ההוצאות הישירות כשהן מחולקות בשווה בין כל הנוסעים ברכב באותה נסיעה, לרבות המסיע."

בעקבות תיקון תקנות התעבורה, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - **הרשות**) קיבלה פניות, שביקשו את עמדתה ביחס לשאלה האם הסעה שיתופית העומדת בהוראות תקנה 84 לתקנות התעבורה, מכוסה במסגרת פוליסות ביטוח לרכב (חובה ורכוש), בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 (להלן - **פוליסה תקנית חובה**) ובהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו-1986 (להלן - **פוליסה תקנית רכב רכוש**), או שנדרש לרכוש פוליסות ביטוח רכב ייעודיות לנסיעה שיתופית.

פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן - **הפקודה**), מטילה חובת רכישת ביטוח לרכב מנועי כמשמעותו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975. סעיף 2 לפקודה קובע כי תנאי לשימוש ברכב מנועי הוא קיומה של פוליסה בת תוקף לפי דרישות הפקודה וכי הפרת החובה לבטח הינה עבירה פלילית.

סעיף 6(א) לפוליסה התקנית חובה, הקובעת את הנוסח המחייב של פוליסת ביטוח רכב חובה, מפרט את מטרות השימוש המותרות ברכב המכוסות בפוליסה, כדלקמן:

- ”(א) חבות המבטח לפי פוליסה זו חלה רק אם בעת קרות מקרה הביטוח שימש הרכב את המבוטח לאחת או יותר ממטרות אלה:
- (1) מטרות חברתיות, פרטיות או מטרות עסקיות של המבוטח שאינן נכללות בפסקאות (2) עד (4) להלן;
 - (2) מטרה עסקית של מבחן נהיגה מטעם רשות הרישוי (“טסט”) ומטרה עסקית של הוראת נהיגה, שאינה השתלמות מעשית בנהיגה לפי תקנה 213א לתקנות התעבורה, ובלבד שמטרות אלה צוינו במפורש בתעודת הביטוח;
 - (3) מטרה עסקית של הסעת נוסעים ברכב, כנגד תשלום, שכר או תמורה אחרת, ובלבד שהמטרה צוינה במפורש בתעודת הביטוח;
 - (4) מטרה עסקית של חילוץ או גרירה של רכב מנועי, כנגד תשלום, שכר או תמורה אחרת, ובלבד שהמטרה צוינה במפורש בתעודת הביטוח”

סעיף 17 לפוליסה התקנית רכב רכוש, הקובעת את הנוסח המחייב של פוליסת ביטוח רכב רכוש, מפרט את מטרות השימוש המותרות ברכב המכוסות בפוליסה, כדלקמן:

”17. השימוש ברכב

השימוש ברכב יהיה לאחת או יותר מהמטרות המנויות להלן כפי שנכתב במפרט:

- (1) מטרות חברתיות ופרטיות;
- (2) מטרות עסקיות של המבוטח;
- (3) הוראת נהיגה;
- (4) הסעת נוסעים בשכר למטרות רווח;
- (5) השכרה;
- (6) עבודות חקלאיות;
- (7) סחר ברכב;
- (8) גרירה בשכר;
- (9) תחרות ומבחני כושר רכב;
- (10) הובלת סחורות בשכר.”

בשים לב להגדרת נסיעה שיתופית בהתאם לתקנות התעבורה ומטרות הנסיעה המכוסות בפוליסות ביטוח הרכב (חובה ורכוש) בהתאם לפוליסות התקניות, הרשות סבורה כי הסעה שיתופית, העומדת בתנאים המצטברים המנויים בתקנה 84 לתקנות התעבורה אינה מצריכה רכישת פוליסת ביטוח ייעודית לנסיעה כאמור, וזאת מהטעמים שלהלן:

1. הנסיעה אינה משיאה רווח כלשהו למסיע - תקנות התעבורה קובעות כי בנסיעה שיתופית כל אחד מהנוסעים ברכב, לרבות המסיע, יישא לכל היותר בחלקו היחסי בהוצאות הנסיעה הישירות (שסכומן המירבי שני שקלים לק"מ). הגבלה זאת קובעת כי הסכום המשולם אינו משקף רווח מהפעילות למסיע, אלא כיסוי הוצאות חלקי בלבד;
2. לא מדובר בעסק של הסעת נוסעים - תקנות התעבורה קובעות כי המסיע יכול לבצע עד שתי הסעות ביום. מגבלה זאת נועדה כדי למנוע מצב בו הנסיעה עולה לכדי פעילות עסקית עצמאית למסיע במסגרת עסק של הסעות;
3. כמות הנוסעים בהסעה מוגבלת - מספר הנוסעים בהסעה אינו עולה על ארבעה, מלבד המסיע ואינה מתאפשרת במסגרתה הסעת נוסעים ברכב שאינו רכב נוסעים פרטי;
4. שימוש ברכב פרטי לטובת נסיעות שיתופיות אינו מעלה את הסיכון בשימוש ברכב באופן משמעותי, בעיקר נוכח ההיקף המוגבל של מספר ההסעות ומספר הנוסעים המותר, ולכאורה לא מתקיים בו אותו "סיכון מוגבר" הקיים בנסיעה שהיא למטרה עסקית, המצדיק החרגת שימוש זה מהפוליסה התקנית הרגילה וחיוב ברכישת פוליסה ייעודית עבורו.

לאור האמור לעיל, עמדת הרשות היא כי הסעה שיתופית, העומדת בתנאים המצטברים המנויים בתקנה 84 לתקנות התעבורה, מכוסה במסגרת פוליסות ביטוח רכב חובה ורכוש, בהתאם לפוליסות התקניות ואינה מחייבת רכישת פוליסות ייעודיות לנסיעה כאמור.

דורית סלינגר

הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון